

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ВАРНА
„Проф. д-р Параскев Стоянов“

Ул. „Марин Дринов“ 55, Варна 9002, България
Тел. : 052/ 65 00 57, Факс: 052/ 65 00 19
e-mail: uni@mu-varna.bg, www.mu-varna.bg

MEDICAL UNIVERSITY - VARNA
"Prof. Dr. Paraskev Stoyanov"

55, Marin Drinov Str., 9002 Varna, Bulgaria
Tel.: +359 52/ 65 00 57, Fax: + 359 52/ 65 00 19
e-mail: uni@mu-varna.bg, www.mu-varna.bg

**УТВЪРДЕНА ОТ РЕКТОРА НА МУ-ВАРНА
СЪГЛАСНО Заповед № Р-106-44/26.02.2026г.**

УЧЕБНА ПРОГРАМА

ЗА СПЕЦИАЛНОСТ

ПРОТЕТИЧНА ДЕНТАЛНА МЕДИЦИНА

2026 г.

1. Въведение

- 1.1. Наименование на специалността: **Протетична дентална медицина**
- 1.2. Дефиниция на специалността: Протетичната дентална медицина е специалност, която се занимава с възстановяване на дефектите на зъбните корони и дефектите на зъбните редици (частични и тотални) с протезни конструкции.
- 1.3. Професионална квалификация на лицата, които имат право да се обучават по специалността: „**лекар по дентална медицина**“
- 1.4. Продължителност на обучението: **3 (три) години**

2. Учебен план

Теоретичното обучение включва 8 академични часа дневно. Практическото обучение се провежда на пълно работно време.

Раздел/Модул	Продължителност (в месеци)
Теоретично обучение	Общо 18
A. Обща част	
1. Общомедицински аспекти на протетичната дентална медицина	1
2. Основни въпроси на другите дентални дисциплини, свързани с протетичната дентална медицина:	
2.1. Методи на изследване и обезболяване	1
2.2. Дентални материали и апарати	1
B. Специална част	
1. Специфични протетични аспекти на развитието, анатомия, физиология и патология на дъвкателния апарат	2
2. Клиника и лабораторна технология на протетичното лечение. Работа с лицева дъга и артикулатор със средни и индивидуални стойности:	
2.1. Подготовка за протетично лечение	1
2.2. Неснемаемо протезиране	2
2.3. Снемаемо протезиране	4
2.4. Протетично лечение на абразията и травмата от оклузия. Диагностика и лечение на бруксизъм.	4
2.5. Протезиране в детска възраст и лицево-челюстно протезиране	1
2.6. Протезиране върху импланти	1

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ВАРНА

Практическо обучение*	Общо 18
А. Обща част	
1. Общомедицински аспекти на протетичната дентална медицина	1
2. Основни въпроси на другите дентални дисциплини, свързани с протетичната дентална медицина:	
2.1. Методи на изследване и обезболяване	1
2.2. Дентални материали и апарати	1
Б. Специална част	
1. Специфични протетични аспекти на развитието, анатомия, физиология и патология на дъвкателния апарат	2
2. Клиника и лабораторна технология на протетичното лечение. Работа с лицева дъга и артикулатор със средни и индивидуални стойности:	
2.1. Подготовка за протетично лечение	1
2.2. Неснемаемо протезиране	2
2.3. Снемаемо протезиране	4
2.4. Протетично лечение на абразията и травмата от оклузия. Диагностика и лечение на бруксизъм.	4
2.5. Протезиране в детска възраст и лицево-челюстно протезиране	1
2.6. Протезиране върху импланти	1

* В процеса на практическото си обучение всеки специализант трябва да подготви, протезира, документира и представи лекуваните пациенти. Документирането се извършва чрез попълване на лист „История на заболяването”, рентгенографии, гипсови модели и фото-снимки преди, след лечението и отделно на протезните конструкции. Документираните случаи се представят периодично по време на полагане на колоквиумите пред комисията. На държавния изпит специализантът по Протетична дентална медицина задължително представя документиран минималния задължителен брой случаи, посочени в т. 3, заверени от ръководителя на специализацията.

2.1. Тематичен обхват и/или съдържание по модули

Теоретично и практическо обучение

А. Обща част

1. Общомедицински аспекти на протетичната дентална медицина
 - Анатомия и функционална структура на костите на дъвкателния апарат
 - Мускули на дъвкателния апарат и лицево-челюстната област (ЛЧО)
 - Съдова система и инервация в ЛЧО
 - Пародонт – възникване, развитие, основни функции
 - Темпоро-мандибуларна става. Фило- и онтогенеза. Функционална анатомия
 - Устна кухина – език, лигавица, жлези

- Физиология на болката. Методи и средства за борба с болката в денталната медицина в зависимост от възрастта и здравословното състояние
- Етиологични фактори в протетичната дентална медицина
- Физиология на дъвкателния акт – отхапване, раздробяване, стриване, гълтане, механична и химична обработка. Физиологичен покой. Видове рефлексии
- Микрофлора в устната кухина при нормално и патологично състояние
- Заболявания на околоносните кухини
- Алергични заболявания, имащи значение за протетичната дентална медицина
- Антибиотици и дезинфектанти в протетичната дентална медицина

2. Основни въпроси на другите дентални дисциплини, свързани с протетичната дентална медицина:

2.1. Методи на изследване и обезболяване

- Методи на изследване в протетичната дентална медицина – клинични и параклинични
- Изследване на мускулната и дъвкателната система – гнатодинамометрия. Изследване на дъвкателната мощност, ефективност и способност. Изследване на говорната функция
- Изследване на алергични прояви. Патогалванизъм. Образна диагностика в протетичната дентална медицина – секторна. ОПГ, СТ, ЯМР
- Диагнози в протетичната дентална медицина
- Показания и противопоказания за протетично лечение
- План за лечение, подготовка, прогноза
- Специална подготовка за протетично лечение
- Заболявания и дисфункции на темпоромандибуларната става и дъвкателния апарат
- Травматизъм в ЛЧО. Спешна помощ при травми в ЛЧО
- Усложнения при обезболяване и борба с тях. Психопрофилактика. Ятрогения

2.2. Дентални материали и апарати

- Дентални сплави
- Дентални пластмаси – видове, режим на полимеризация
- Дентални керамики
- Моделни материали
- Цименти и адхезивни системи, използвани в протетичната дентална медицина
- Цветови характеристики на естествените зъби и денталните материали. Цветоопределяне
- Отпечатъчни материали
- Методи за снемане на отпечатъци – аналогови
- Методи за снемане на отпечатъци – дигитални

Б. Специална част

1. Специфични протетични аспекти на развитието, анатомия, физиология и патология на дъвкателния апарат

- Фило- и онтогенеза на дъвкателния апарат и ЛЧО

- Ролята на функцията за развитието, физиологията и патологията на дъвкателния апарат
 - Развитие и поникване на зъбите. Характерни особености на временното и постоянно съзъбие
2. Клиника и лабораторна технология на протетичното лечение. Работа с лицева дъга и артикулятор със средни и индивидуални стойности:
- 2.1. Подготовка за протетично лечение
- Характерни антропо-морфологични белези на лицето и дъвкателния апарат. Биоконстанти
 - Оклузия и артикулация – характеристика. Захапки – видове, характеристика
 - Профилактично-лечебни мероприятия при смущения в оклузията и артикулацията – адитивни и субтрактивни методи
 - Биомеханика на дъвкателния апарат. Разпределение на силите. Пародонтално-мускулен и гингивално-мускулен рефлекс
 - Апарати за регистриране и възпроизвеждане на движенията на долната челюст
 - Постановка за функционално-механичното равновесие на пародонта – Балабанов, Анте
 - Функционална патология на дъвкателния апарат
 - Промени в дъвкателния апарат и ЛЧО след пълно обеззъбяване
 - Съвременни дигитални технологии в протетичната дентална медицина – дигитални отпечатьци, CAD/CAM технологии и 3D принтиране
- 2.2. Неснемаемо протезиране
- Лечение на ДЗК. Показания и противопоказания. Класификация на коронките
 - Клиника на обвивните коронки
 - Протетично лечение на силно разрушени зъбни коронки – щифтови изграждания, щифтови корони, ендокорони
 - Видове крепители. Класификация. Медико-биологична характеристика
 - Конструкционни принципи в мостовото протезиране
 - Лабораторни технологии в мостовото протезиране – аналогови и дигитални
- 2.3. Снемаемо протезиране
- Класификация на частичното обеззъбяване на зъбните редици
 - Протетично лечение на частично обеззъбяване с частични сменяеми протези. Класификация
 - Лечение на частичното обеззъбяване с плакови частични протези
 - Селетирани частични сменяеми протези
 - Частични протези с механични стави. Частични протези с траверси
 - Частични протези с телескопично задържане (телескоп корони, фрезпротези, назъбни протези). Частични протези с комбинирани средства за задържане и стабилизация
 - Частични протези, изработени по дигитални методи
 - Имедиатно протезиране с фиксирани и сменяеми конструкции
 - Протетично лечение след пълно обеззъбяване – цел, задачи и прогноза
 - Индивидуални лъжици – методи за изработване и ажустиране. Окончателни отпечатьци за беззъби челюсти

- Основни принципи и фактори, от които зависи задържането и стабилизирането на целите протези – средства и методи за постигането им
- Определяне на междучелюстните съотношения при лечение на изцяло обеззъбени челюсти – теория и практика
- Концепции и оклузални схеми за нареждане на изкуствените зъби при цели протези. Клинична проба с наредени зъби
- Ажустиране и предаване на целите протези. Адаптация
- Хибридни и дигитални протоколи за изработване на цели протези – предимства и недостатъци

2.4. Протетично лечение на абразията и травмата от оклузия. Диагностика и лечение на бруксизъм

- Усложнения по време и след протетично лечение на дъвкателния апарат. Ятрогения
- Травма от оклузия
- Методи и средства за протетично лечение на пародонтално компроменирани зъби – шиниране. Видове стабилизации
- Протетично лечение на зъбната абразия и понижена височина на оклузията (аналогови и дигитални протоколи)
- Парафункции – етиология, патогенеза и лечение. Диагностика и лечение на бруксизъм

2.5. Протезиране в детска възраст и лицево-челюстно протезиране

- Протетично лечение в детска възраст
- Лицево-челюстно протезиране

2.6. Протезиране върху импланти

- Протезиране върху импланти. Показания и противопоказания. Методи на изследване
- Имплантологично планиране – аналогово и дигитално
- Видове зъбопротезни имплантати
- Методи на имплантиране
- Конструкционни принципи на протезните конструкции върху импланти
- Отпечатъчни техники в имплантологията – аналогови и дигитални
- Методи на протезиране върху импланти – аналогови и дигитални
- Снемаемо протезиране върху имплантати
- Неснемаемо (фиксирано) протезиране върху имплантати
- Цялостна имплантатно-протетична рехабилитация след пълно обеззъбяване

3. Минимален задължителен брой практически дейности

Клинични случаи*	Брой
1. Щифтово изграждане (метално, металокерамично, керамично), изработени аналогово и/или дигитално по CAD/CAM технологията	общо 3 случая (по един от всеки вид)

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ВАРНА

2. Фасета	2 случая (1 по протехнология и 1 по CAD/CAM технология)
3. Изцяло керамична коронка	2 случая (1 по протехнология и 1 по CAD/CAM технология)
4. Металокерамична коронка, изработена аналогово и/или дигитално	5 случая
5. Мостова протеза с фронтална стабилизация, изработена аналогово и/или дигитално	1 случай
6. Мостова протеза със сагитална стабилизация, изработена аналогово и/или дигитално	1 случай
7. Мостова протеза с фронтно-сагитална стабилизация, изработена аналогово и/или дигитално	1 случай
8. Мостова протеза с дъгова стабилизация, изработена аналогово и/или дигитално	1 случай
9. Частична сменяема протеза с куки по Ней, изработена аналогово и/или дигитално	1 случай
10. Частична сменяема протеза с телескоп-коронки, изработена аналогово и/или дигитално	1 случай
11. Частична сменяема протеза с механични стави, изработена аналогово и/или дигитално	1 случай
12. Назъбна протеза със сферична става, изработена аналогово и/или дигитално	1 случай
13. Цели протези, изработени аналогово и/или дигитално	2 случая с комплект горна и долна цели протези
14. Протезиране върху имплант/и – несменяемо, изработено аналогово и/или дигитално	1 случай
15. Протезиране върху имплант/и – сменяемо, изработено аналогово и/или дигитално	1 случай

* Забележка: мостовите протези с фронтно-сагитална и дъгова стабилизация, частичните протези с телескоп-коронки, механични стави и назъбна частична протеза и комплект цели протези да бъдат изработени с помощта на лицева дъга и артикулятор – аналогов или виртуален.

4. Задължителни колоквиуми:

1. Анатомо-физиологични особености на дъвкателния апарат
2. Методи на изследване в протетичната дентална медицина
3. Клиника и лабораторни технологии на несменяемото протезиране
4. Клиника и лабораторни технологии на сменяемото протезиране
5. Протетично лечение на травма от зъбна оклузия и артикулация
6. Протетично лечение на оклузалното зъбно изтриване
7. Оклузодонтия и гнатология

5. Знания, умения и компетентности, които специализантът следва да придобие

По време на обучението специализантът по Протетична дентална медицина следва да придобие знания, умения и компетентности да бъде теоретично и практически подготвен:

1. във връзка със специфични протетични аспекти на развитието, анатомията, физиологията и патологията на дъвкателния апарат;
2. във връзка с клиниката и лабораторната технология на протетичното лечение; да работи с лицева дъга и артикулатор със средни и индивидуални стойности;
3. да извършва подготовка за протетично лечение;
4. да извършва неснемаемо протезиране;
5. да извършва снемаемо протезиране;
6. да извършва протетично лечение на абразията, травмата от оклузия и диагностика и лечение на бруксизъм;
7. да извършва протезиране в детска възраст;
8. да извършва лицево-челюстно протезиране;
9. да извършва протезиране върху импланти.

6. Конспект за държавен изпит за специалност по Протетична дентална медицина

1. Анатомия и функционална структура на костите на дъвкателния апарат
2. Мускули на дъвкателния апарат и лицево-челюстната област (ЛЧО)
3. Съдова система и инервация в ЛЧО
4. Пародонт – възникване, развитие, основни функции
5. Темпоро-мандибуларна става. Фило- и онтогенеза. Функционална анатомия
6. Устна кухина – език, лигавица, жлези
7. Физиология на болката. Методи и средства за борба с болката в денталната медицина в зависимост от възрастта и здравословното състояние
8. Етиологични фактори в протетичната дентална медицина
9. Физиология на дъвкателния акт – отхапване, раздробяване, стриване, гълтане, механична и химична обработка. Физиологичен покой. Видове рефлeksi
10. Микрофлора в устната кухина при нормално и патологично състояние
11. Заболявания на околоносните кухини

12. Алергични заболявания, имащи значение за протетичната дентална медицина
13. Антибиотици и дезинфектанти в протетичната дентална медицина
14. Методи на изследване в протетичната дентална медицина – клинични и параклинични
15. Изследване на мускулната и дъвкателната система – гнатодинамометрия. Изследване на дъвкателната мощност, ефективност и способност. Изследване на говорната функция
16. Изследване на алергични прояви. Патогалванизъм. Образна диагностика в протетичната дентална медицина – секторна. ОПГ, СТ, ЯМР
17. Диагнози в протетичната дентална медицина
18. Показания и противопоказания за протетично лечение
19. План за лечение, подготовка, прогноза
20. Специална подготовка за протетично лечение
21. Заболявания и дисфункции на темпоромандибуларната става и дъвкателния апарат
22. Травматизъм в ЛЧО. Спешна помощ при травми в ЛЧО
23. Усложнения при обезболяване и борба с тях. Психопрофилактика. Ятрогения
24. Дентални сплави
25. Дентални пластмаси – видове, режим на полимеризация
26. Дентални керамики
27. Моделни материали
28. Цименти и адхезивни системи, използвани в протетичната дентална медицина
29. Цветови характеристики на естествените зъби и денталните материали. Цветоопределяне
30. Отпечатъчни материали
31. Методи за снемане на отпечатъци – аналогови
32. Методи за снемане на отпечатъци – дигитални
33. Фило- и онтогенеза на дъвкателния апарат и ЛЧО
34. Ролята на функцията за развитието, физиологията и патологията на дъвкателния апарат
35. Развитие и поникване на зъбите. Характерни особености на временното и постоянно съзъбие
36. Характерни антропо-морфологични белези на лицето и дъвкателния апарат. Биоконстанти

37. Оклузия и артикулация – характеристика. Захапки – видове, характеристика
38. Профилактично-лечебни мероприятия при смущения в оклузията и артикулацията – адитивни и субтрактивни методи
39. Биомеханика на дъвкателния апарат. Разпределение на силите. Пародонтално-мускулен и гингивално-мускулен рефлекс
40. Апарати за регистриране и възпроизвеждане на движенията на долната челюст
41. Постановка за функционално-механичното равновесие на пародонта – Балабанов, Анте
42. Функционална патология на дъвкателния апарат
43. Промени в дъвкателния апарат и ЛЧО след пълно обеззъбяване
44. Лечение на ДЗК. Показания и противопоказания. Класификация на коронките
45. Клиника на обвивните коронки
46. Протетично лечение на силно разрушени зъбни коронки – щифтови изграждания, щифтови корони, ендокорони
47. Класификация на частичното обеззъбяване на зъбните редици
48. Видове крепители. Класификация. Медико-биологична характеристика
49. Конструкционни принципи в мостовото протезиране
50. Лабораторни технологии в мостовото протезиране – аналогови и дигитални
51. Протетично лечение на частично обеззъбяване с частични сменяеми протези. Класификация
52. Лечение на частичното обеззъбяване с плакови частични протези
53. Селетирани частични сменяеми протези
54. Частични протези с механични стави. Частични протези с траверси
55. Частични протези с телескопично задържане (телескоп корони, фрезпротези, назъбни протези). Частични протези с комбинирани средства за задържане и стабилизация
56. Частични протези, изработени по дигитални методи
57. Имедиатно протезиране с фиксирани и сменяеми конструкции
58. Протетично лечение след пълно обеззъбяване – цел, задачи и прогноза
59. Индивидуални лъжици – методи за изработване и ажустиране. Окончателни отпечатъци за беззъби челюсти
60. Основни принципи и фактори, от които зависи задържането и стабилизирането на целите протези – средства и методи за постигането им
61. Определяне на междучелюстните съотношения при лечение на изцяло обеззъбени челюсти – теория и практика

62. Концепции и оклузални схеми за нареждане на изкуствените зъби при цели протези. Клинична проба с наредени зъби
63. Ажустиране и предаване на целите протези. Адаптация
64. Хибридни и дигитални протоколи за изработване на цели протези – предимства и недостатъци
65. Усложнения по време и след протетично лечение на дъвкателния апарат. Ятрогения
66. Протезиране върху импланти. Показания и противопоказания. Методи на изследване
67. Имплантологично планиране – аналогово и дигитално
68. Видове зъбопротезни имплантати
69. Методи на имплантиране
70. Конструкционни принципи на протезните конструкции върху импланти
71. Отпечатъчни техники в имплантологията – аналогови и дигитални
72. Методи на протезиране върху импланти – аналогови и дигитални
73. Снемаемо протезиране върху имплантати
74. Неснемаемо (фиксирано) протезиране върху имплантати
75. Цялостна имплантатно-протетична рехабилитация след пълно обеззъбяване
76. Травма от оклузия
77. Методи и средства за протетично лечение на пародонтално компроменирани зъби – шиниране. Видове стабилизации
78. Протетично лечение на зъбната абразия и понижената височина на оклузията (аналогови и дигитални протоколи)
79. Парафункции – етиология, патогенеза и лечение. Диагностика и лечение на бруксизъм
80. Протетично лечение в детска възраст
81. Лицево-челюстно протезиране
82. Съвременни дигитални технологии в протетичната дентална медицина – дигитални отпечатъци, CAD/CAM технологии и 3D принтиране